

Pomůcka pro ředitele škol při tvorbě školního řádu

čj. MSMT-10862/2015
V Praze dne 22. května 2015

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (ministerstvo) vydává pomůcku určenou ředitelům škol jako obecné doporučení, které má usnadnit proces tvorby školního řádu, jenž by splňoval nároky na funkčnost, úplnost a vnitřní konzistenci a byl konformní s obecně závaznými právními předpisy. Pomůcka je společná pro všechny druhy škol s tím, že některá témata jsou využitelná pouze pro některé druhy škol. Nejedná se o závazný předpis nebo nařízení.

1. Zásady pro tvorbu školního řádu

Při tvorbě školního řádu by měly školy vycházet z následujících požadavků.

a) Obecné požadavky

- **Normativnost** - školní řád, vyjma preambule či úvodních ustanovení, by měl obsahovat konkrétní pravidla, jimiž se děti, žáci, studenti, zákonní zástupci a zaměstnanci školy mají řídit, nikoli proklamativní ustanovení.
- **Srozumitelnost** - je třeba přihlížet k věku dětí, žáků a studentů a jejich rozumové vyspělosti, neboť jsou hlavními adresáty školního řádu.
- **Vnitřní provázanost a bezrozpornost.**
- **Stručnost** - je třeba formulovat jasná a konkrétní pravidla a vyvarovat se přímo nesouvisejících, vysvětlujících či jiných komentářů.
- **Přehlednost.**
- **Upřednostňovat pozitivní formulace.**

b) Zvláštní požadavky

- Zbytečně **nepřepisovat ustanovení zákona** či jiných právních předpisů, popř. vyjmout určitá konkrétní pravidla, je-li vhodné a účelné s nimi žáky, studenty a zákonné zástupce seznámit.
- Uvážit, kdy je žádoucí stanovit **přesná pravidla**, a kdy je naopak vhodné uvést **obecnější ustanovení**; obecnější dikce umožňuje zohlednit specifické okolnosti a ponechává řediteli školy prostor pro zhodnocení konkrétního případu a pro rozhodnutí o jeho řešení.

c) Právní požadavky

- **Respektovat obecně závazné právní předpisy** - školní řád jako vnitřní předpis školy musí být vydán nejen v souladu s právními předpisy (tj. nesmí obsahovat ustanovení, která jsou v rozporu s právními předpisy), ale rovněž v jejich mezích (tj. nemůže svým adresátům zakotvovat takové povinnosti, které nemají oporu v právních předpisech).
- **Působnost školního řádu** se může zásadně vztahovat jen **k činnosti školy**, tj. k samotnému poskytování vzdělávání, které se odehrává zejm. při vyučování a na dalších akcích pořádaných školou (školní výlet, exkurze, lyžařský výcvik); nelze upravovat např. volný čas dětí, žáků a studentů či jiné skutečnosti, které s činností školy nebo s prostorem školy nemají přímou souvislost. Netýká se školní družiny, školní jídelny apod., poskytování služeb v těchto školských zařízeních se řídí jejich vnitřním řádem.

2. Vymezení školního řádu ve školském zákoně

Kompetence (a zároveň povinnost) k vydání školního řádu je zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, (§ 30 odst. 1) svěřena výslovně řediteli školy. Tuto kompetenci je však vždy nutno pojímat v souvislosti s ustanovením § 168 odst. 1 písm. c) školského zákona, podle kterého školní řád schvaluje školská rada (s výjimkou mateřských škol, základních uměleckých škol a jazykových škol s právem státní jazykové zkoušky, u kterých se školská rada nezřizuje), která také může navrhnout jeho změny. Nejedná se tedy o pouhé projednání, ale výslovně o schválení. Zároveň upozorňujeme na ustanovení § 164 odst. 2, podle kterého ředitel školy zřizuje pedagogickou radu jako svůj poradní orgán, projednává s ní všechny zásadní pedagogické dokumenty a opatření týkající se vzdělávací činnosti školy; při svém rozhodování ředitel školy k názorům pedagogické rady přihlédne.

O schválení školního řádu (včetně příloh, které jsou jeho součástí) rozhodne školská rada do jednoho měsíce od jeho předložení ředitelem školy. Pokud školská rada školní řád neschválí, ředitel školy ho předloží k novému projednání do jednoho měsíce. Opakovaného projednání se účastní zřizovatel. Není-li školní řád schválen ani při opakovaném projednání, nebo pokud ho školská rada neprojedná do jednoho měsíce od jeho předložení ředitelem školy, rozhodne o dalším postupu bez zbytečného odkladu zřizovatel školy.

Aby mohl být školní řád platný a účinný od začátku školního roku (což je z hlediska provozu školy a právní jistoty dětí, žáků, studentů, pedagogů i zákonných zástupců dětí a žáků nanejvýš žádoucí), je třeba s dostatečným časovým předstihem předložit školní řád školské radě ke schválení.

Školní řád je součástí systému vnitřních předpisů školy. Proto mohou být některá témata podrobněji zpracována v samostatném předpisu (typicky se jedná o provozní řady specializovaných učeben, např. řád chemické laboratoře, tělocvičny, školní dílny). Doporučujeme, aby školní řád tuto informaci obsahoval, je vhodné ve školním řádu uvést odkaz na zvláštní úpravu, lépe obecně, bez konkretizace předpisu číslem jednací, datem vydání apod., aby si změna zvláštní úpravy nevyžádala nutně i změnu školního řádu.

Školní řád obsahuje jako svou součást také pravidla hodnocení výsledků vzdělávání. Pravidla hodnocení výsledků vzdělávání mohou být zpracována samostatně jako příloha školního řádu, jsou však vždy jeho nedílnou součástí, a proto je také schvaluje školská rada. Ve školních vzdělávacích programech některých druhů škol (v souladu s příslušným RVP) je uvedena část týkající se hodnocení výsledků vzdělávání žáků, která by měla obsahovat způsoby hodnocení (klasifikace, slovní, kombinací obou způsobů) a kritéria hodnocení. Zatímco pravidla hodnocení ve školním řádu popisují způsoby a kritéria hodnocení podrobně, text ve školním vzdělávacím programu se zabývá obecnějšími společnými přístupy školy k hodnocení výsledků žáků. Je možné, aby školní vzdělávací program obsahoval úplné znění pravidel hodnocení výsledků vzdělávání žáků, není to však záměrem RVP. Nutnost podrobného vymezení pravidel hodnocení vždy ve školním řádu je významná také v souvislosti s postupem ředitele školy (příp. krajského úřadu) při přezkoumání výsledků hodnocení žáka na konci pololetí v případě, že zákonný zástupce žáka má pochybnosti o správnosti hodnocení.

Školský zákon ukládá řediteli školy povinnost zveřejnit vydaný školní řád na přístupném místě ve škole (může jít o podobu tištěnou nebo elektronickou). To znamená, že všichni, kterým je školní řád určen (žáci, studenti, zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků, zaměstnanci školy), musí mít možnost do školního řádu nahlédnout. Konkrétní řešení může mít podobu umístění výtisku školního řádu nebo technického zařízení pro čtení textu v elektronické podobě v budově školy v místě, které je přístupné veřejnosti (po splnění podmínek vstupu do prostor školy). Není povinností ředitele školy zveřejnit školní řád na internetových stránkách školy, tento způsob lze však doporučit, protože dokument bude kdykoliv přístupný a nebude nutné řešit návštěvu školy.

Zaměstnanci školy, žáci a studenti školy (tedy nikoliv také děti v mateřské škole) musí být prokazatelným způsobem se školním řádem seznámeni. Musí se jednat o prokazatelné seznámení jak s tím, že školní řád byl vydán, tak s jeho konkrétním obsahem. Seznámení žáků a studentů může být prokázáno např. zápisem v třídní knize (včetně zápisu o následném seznámení žáků a studentů nepřítomných při předchozím souhrnném seznámení se školním řádem). Seznámení zaměstnanců školy může být prokázáno např. podpisem zaměstnance na prohlášení, že se se školním řádem a jeho obsahem řádně seznámil (tato možnost může být využita i v případě žáků a studentů). Tato povinnost školy se týká i případů přijetí nového zaměstnance nebo přijetí nového žáka či studenta. V této souvislosti je třeba upozornit na § 22 odst. 1 písm. b) školského zákona, který ukládá zákonnou povinnost dodržovat školní řád, s nímž byl žák nebo student seznámen.

V případě zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků se stanoví škole povinnost prokazatelným způsobem informovat o vydání školního řádu a o jeho obsahu. Tuto svou povinnost ředitel školy splní například tím, že informaci poskytne na tzv. rodičovských schůzkách. Pokud se zákonný zástupce schůzky nezúčastní, zvolí škola jiný vhodný způsob informace o vydání školního řádu a o jeho obsahu.

Školní řád lze podle potřeby upravovat formou dodatků nebo vydáním nového řádu. Postup vydávání, schvalování a seznamování s úpravou je obdobný.

3. Struktura školního řádu

V souladu se školským zákonem by měl školní řád obsahovat níže uvedená témata. Způsob zpracování, pořadí nebo kombinace témat je plně v kompetenci škol. Školský zákon stanoví povinná témata školního řádu, nikoliv však jejich pořadí nebo způsob zpracování.

Kromě věcných témat musí školní řád obsahovat číslo jednací, název a adresu školy v souladu se zápisem ve školském rejstříku, ustanovení týkající se účinnosti, příp. ustanovení rušící předchozí verze školního řádu.

a) Podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků a studentů a jejich zákonných zástupců ve škole (§ 30 odst. 1 písm. a) školského zákona)

- obecné vymezení práv a povinností dětí, žáků a studentů
- docházka do školy
- základní pravidla chování ve škole
- připravenost žáků na výuku, nošení pomůcek a školních potřeb
- účast na akcích pořádaných školou
- informování o průběhu a výsledcích vzdělávání
- oznamování skutečností podle § 22 odst. 2 písm. a) a c) a odst. 3 písm. a) a c) školského zákona
- průběh a ukončování vzdělávání
- projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání dítěte nebo žáka
- podmínky stanovení a výběru úplaty za poskytované vzdělávání (pokud se v souladu s právními předpisy vybírá)

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Základní práva a povinnosti dětí, žáků, studentů a zákonných zástupců upravuje § 21 a 22 školského zákona.

Zdůrazňujeme povinnost zákonného zástupce zúčastnit se **projednání závažných otázek** týkajících se vzdělávání dítěte na **vyzvání ředitele školy** (§ 22 odst. 3 písm. b) školského zákona).

Rodičovská odpovědnost náleží rodičům i **při pobytu dítěte ve škole**, mají povinnost se školou spolupracovat a řešit případné problémy, které se v průběhu vzdělávání vyskytnou (§ 865 a násl. zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů).

Podmínky úplaty za vzdělávání dle § 123 školského zákona, mají v případě veřejných škol zvláštní význam v rámci předškolního vzdělávání, kdy se poskytuje vzdělávání bezúplatně jen v **posledním ročníku mateřské školy** po dobu nejvýše jednoho školního roku, s výjimkou dětí se zdravotním postižením (platí od školního roku 2015/2016).

Obecně lze doporučit, že ve školním řádu je třeba obsáhnout úpravu v rozsahu, kde není dostačující přímá aplikace ze zákona. Školy např. nemají upraveny podmínky samosprávy žáků, přitom bez bližšího vymezení samosprávy je vlastní aktivita žáků přímo na základě zákona jen velmi málo pravděpodobná.

b) Podrobnosti o pravidlech vzájemných vztahů se zaměstnanci ve škole (§ 30 odst. 1 písm. a) školského zákona)

- pravidla vzájemných vztahů se zaměstnanci ve škole (tedy nejen s pedagogickými pracovníky)
- konzultace s pedagogickými pracovníky
- postup pro vyřizování podnětů žáků

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Pravidla musí vycházet ze zásady **vzájemné úcty, respektu**, názorové snášenlivosti, solidarity a **důstojnosti** všech účastníků vzdělávání (§ 2 odst. 1 písm. c) školského zákona).

Školní řád stanoví pravidla v případě nevhodného chování žáků namířené vůči pracovníkům školy, které může být důvodem pro **udělení kázeňského opatření**.

Zvlášť hrubé slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči pracovníkům školy se vždy považují za závažné zaviněné porušení povinností stanovených školským zákonem, za něž může být žák (podmíněně) **vylouen ze školy**, má-li splněnou povinnou školní docházku (§ 31 odst. 3 školského zákona).

c) Provoz a vnitřní režim školy (§ 30 odst. 1 písm. b) školského zákona)

- provozní a organizační záležitosti spojené se začátkem a koncem vyučování nebo provozu v případě mateřské školy
- rozpis přestávek
- časové rozvržení vyučovacích hodin
- vstup zákonných zástupců a dalších osob do budovy školy (v průběhu vyučování i mimo ně)
- podmínky pohybu po budovách školy
- organizace vzdělávání mimo budovu školy
- možnost přítomnosti žáků nebo studentů ve škole před či po vyučování
- předávání dětí nebo žáků zákonným zástupcům
- výkon dohledu (zabezpečení a rozsah)

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Základní pravidla zajištění dohledu nad žáky vyplývají z § 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí (povinnost zajistit dohled před vyučováním, o přestávkách, při přecházení mezi budovami apod.). Konkrétní časové limity (např. umožnění pobytu žákům před vyučováním) stanoví i prováděcí předpisy ke školskému zákonu (§ 1 vyhlášky č. 48/2005 Sb.)

Dohled může zajišťovat pedagogický pracovník **nebo jiný zletilý zaměstnanec školy**, který byl o výkonu dohledu řádně **poučen** (§ 6 odst. 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb.)

V případě **přestávky mezi dopoledním a odpoledním vyučováním** v základním vzdělávání je ředitel **povinen** umožnit žákům pobyt v budově školy, a tedy zajistit pro ně dohled (§ 1 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb.)

V **předškolním vzdělávání** je škola povinna vykonávat dohled od doby, kdy dítě převezme od zákonného zástupce nebo jím pověřené osoby do doby, než je předá zákonnému zástupci nebo jím pověřené osobě (§ 5 odst. 1 vyhlášky č. 14/2005 Sb.) Je žádoucí pojednat o tom, kdy může být **pověřenou osobou nezletilá osoba**, přičemž minimální požadovaný věk pověřené osoby je možno upravit právě ve školním řádu.

Je třeba, aby **provoz mateřské školy** zahrnoval úpravu pravidel řešící situaci, kdy si zákonný zástupce či pověřená osoba dítě před koncem provozní doby **dítě nevyzvedne**.

Školní řád upravuje pravidla **vstupu osob do budovy školy**, na pozemky sloužící škole a zejména stanovuje podmínky, za nichž lze přístup umožnit „cizím“ osobám (tj. osobám, které nejsou zaměstnancem školy, dítětem, žákem, studentem nebo zákonným zástupcem). Škola může stanovit zvláštní druhy oprávnění ke vstupu do jejích budov a na její pozemky a způsob prokázání takového oprávnění. Doporučuje se také upravit vstup osob do budov školy pro případ např. veřejné přehrávky žáků jednotlivých pedagogů, otevřené hodiny výuky v tanečním i literárně dramatickém oboru ZUŠ, vernisáže v ateliérech výtvarných oborů, dnů otevřených dveří, akademií apod.

d) Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí (§ 30 odst. 1 písm. c) školského zákona)

- předcházení úrazům, uložení prostředků první pomoci, kontakty pro poskytnutí pomoci ve škole
- postup při informování o úrazu
- obecné podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví
- pravidla přechodu mezi budovami školy
- podmínky bezpečnosti při činnosti v odborných učebnách, laboratořích, dílnách apod.
- podmínky bezpečnosti při tělesné výchově a sportovních kurzech
- podmínky bezpečnosti při činnostech konaných mimo školu
- prevence sociálně patologických jevů, prevence a řešení šikany ve škole
- prevence šíření infekčních onemocnění
- zákaz vnášení věcí a látek ohrožujících bezpečnost a zdraví (zbraně, omamné látky, alkohol) včetně výslovného zákazu kouření a požívání alkoholických nápojů (ve vnitřních i vnějších prostorách školy, v průběhu výuky a školních akcí)
- podmínky vnášení a nakládání s běžnými věcmi, které přímo nesouvisejí s vyučováním (mobily, cennosti, jízdní kola, ...)

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Odpovědnost školy za škodu, která dětem, žákům nebo studentům vznikne v průběhu vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, upravuje zejména § 391 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a dále občanský zákoník.

O právním režimu poskytování učebnic školský zákon blíže nepojednává, z povahy věci však plyne, že zatímco žáci prvního ročníku a děti přípravných tříd získávají učebnice do svého vlastnictví (jde tedy o určitou formu daru ze strany právnické osoby vykonávající činnost základní školy), žáci ostatních ročníků získávají učebnice po vymezenou dobu (školní rok) „pouze“ do bezplatného užívání.

Učebnice tak zůstávají majetkem právnické osoby vykonávající činnost školy, přičemž ve vztahu k žákům jde o určitou formu výpůjčky vyplývající přímo ze školského zákona.

Výpůjčku, přesněji smlouvu o výpůjčce, upravuje v obecné rovině § 2193 a násl. občanského zákoníku. Smlouvou o výpůjčce vznikne vypůjčitelovi právo věc dočasně bezplatně užívat, přičemž vypůjčitel je oprávněn věc užívat ujednaným způsobem, resp. způsobem přiměřeným povaze věci. Půjčitel nemusí vypůjčitele poučovat o tom, jak věc užívat, jedná-li se o pravidla obecně známá nebo plyne-li z okolností, že toho není zapotřebí. Z obecné odpovědnosti za škodu, principu prevence a principu neminem leadere (nikomu neškodit, nikoho nepoškozovat) plyne, že vypůjčitel je povinen chránit věc před poškozením, ztrátou nebo zničením. Zatímco s opotřebením zapůjčené věci, které je přiměřené běžnému užívání, se počítá, vypůjčitel je odpovědný za nadměrné poškození, ztrátu nebo zničení.

Školy mají povinnost dítě nebo žáka, který vykazuje známky **akutního onemocnění** (vysoká horečka, zvracení, průjem), **oddělit od ostatních** dětí, žáků nebo studentů a **zajistit pro ně dohled** zletilé fyzické osoby (§ 7 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů).

Ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit a požívat alkohol a jiné návykové látky podle § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Doporučené postupy, jež by škola mohla promítnout do svého školního řádu, vyplývají také z **metodických pokynů MŠMT** (např. prevence a řešení šikany a jiných sociálně-patologických jevů, Minimální preventivní program). K využití se nabízí také materiál MŠMT popisující způsoby využití právních opatření při řešení rizikového chování žáků na školách (<http://www.msmt.cz/file/33233/>).

Podmínky bezpečnosti při činnosti ve specializovaných učebnách mohou být upraveny v samostatných předpisech školy (provozních řádech).

V souvislosti se zajištěním bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů lze stručně pojednat též o problematice **užívání náboženských symbolů ve školách**. Podle čl. 16 Listiny základních práv a svobod a čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod má každý právo svobodně projevit své náboženství nebo víru. Škola tedy nesmí plošně omezit náboženské symboly, a to ani na základě neutrálně znějícího ustanovení školního řádu (zakazujícího např. nosit všechny pokrývky hlavy). Takovým ustanovením ve školním řádu by škola zasáhla do náboženské svobody chráněné Listinou základních práv a svobod. Současně by se dopustila porušení zákazu diskriminace ve smyslu zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), ve znění zákona č. 89/2012 Sb., resp. porušila rovný přístup ke vzdělávání zakotvený v § 2 odst. 1 písm. a) školského zákona.

Případné individuální omezení tohoto práva není vyloučeno, lze jej však učinit **výhradně při naplnění některého z legitimních cílů** stanovených Listinou základních práv a svobod, tedy z důvodu ochrany veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti nebo práv a svobod druhých. Z důvodu ochrany zdraví tak lze v individuálním případě omezit projev náboženství či víry, avšak pouze je-li to přiměřené a nezbytné. Škola by tak mohla omezit užívání náboženského symbolu např. v rámci praktického vyučování, popř. nepřipustit výkon některých činností z důvodu ochrany zdraví dotčené osoby či osob dalších. Dané opatření není v rozporu s antidiskriminačním zákonem, neboť dle jeho § 7 odst. 1 diskriminací není rozdílné zacházení z důvodu náboženského vyznání či víry, pokud je toto rozdílné zacházení objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.

Při posouzení těchto otázek by se však školy měly především pokusit postupovat v dohodě s osobou, která své náboženství či víru projevuje, a zjišťovat existenci **mírnějších prostředků** k dosažení legitimního cíle.

Výše uvedená pravidla však není nezbytné formulovat přímo ve školním řádu, naopak lze doporučit pouze obecné ustanovení odkazující na oprávnění školy ukládat žákům pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví (ve vztahu k vykonávaným činnostem). Rizikovější z nich mohou být ve školním řádu uvedeny jako příklad. Při aplikaci daného ustanovení v praxi je pak třeba postupovat v souladu s citovanými právními předpisy.

e) Podmínky zacházení s majetkem školy ze strany dětí, žáků a studentů (§ 30 odst. 1 písm. d) školského zákona)

- zákaz poškozování a ničení majetku
- podmínky nakládání s učebnicemi, možnost školy požadovat náhradu škody či smluvní pokutu (je-li sjednáno) za poškození bezplatně poskytovaných učebnic
- náhrada škody
- oznamování zjištění poškození nebo odcizení majetku
- poučení o odpovědnosti za škodu

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Žáci a studenti (popř. zákonní zástupci) **odpovídají za škodu** podle obecné úpravy občanského zákoníku či podle zvláštní úpravy § 391 zákoníku práce.

f) Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků a studentů (§ 30 odst. 2 školského zákona)

- zásady hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a chování ve škole a na akcích pořádaných školou
- stanovení kompetencí pedagogických pracovníků při hodnocení na vysvědčení, pokud jeden předmět hodnotí více pedagogických pracovníků
- zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků a studentů
- stupně hodnocení prospěchu a chování v případě použití klasifikace a jejich charakteristiku, včetně předem stanovených kritérií
- zásady pro používání slovního hodnocení, včetně předem stanovených kritérií
- zásady pro stanovení celkového hodnocení žáka na vysvědčení v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace
- způsob získávání podkladů pro hodnocení, stanovení situací, kdy v důsledku absencí žáka nelze hodnotit
- podrobnosti o komisionálních a opravných zkouškách, podrobnosti o přezkoušení, včetně délky, obsahu a formě zkoušky
- způsob hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- způsob hodnocení žáků nebo studentů cizinců

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Pravidla **hodnocení žáků a studentů** upravují prováděcí předpisy (§ 14 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů, § 4 vyhlášky č. 13/2005 Sb., o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatořích, ve znění pozdějších předpisů, § 3 vyhlášky č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání), § 5 vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání.

Žák (zákonný zástupce) má v případě pochybností o správnosti hodnocení na vysvědčení právo požádat o **přezkoumání výsledků hodnocení** (§ 52 odst. 4 a § 69 odst. 9 školského zákona), a to do 3 pracovních dnů poté, kdy se o hodnocení prokazatelně dozvěděl.

Hodnocení výsledků vzdělávání studentů upravuje § 99 školského zákona a § 5 a 6 vyhlášky č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání.

g) Podmínky ukládání výchovných opatření (§ 31 školského zákona)

- zásady a pravidla pro ukládání výchovných opatření (pochvaly a jiná ocenění, kázeňská opatření)
- kritéria pro uložení jednotlivých druhů a stupňů výchovných opatření

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Školní řád musí upravovat jednání, za které je možno uložit různé druhy kázeňského opatření. **Procesní pravidla** upravují prováděcí předpisy (§ 17 vyhlášky č. 48/2005 Sb., § 10 vyhlášky č. 13/2005 Sb.) Přitom je třeba respektovat zásadu, dle které žák nemůže odpovídat **za jednání, které mu nelze přičítat** (např. za jednání jeho zákonného zástupce), a rovněž za jednání, které nemohl posoudit či ovlivnit vzhledem ke svému **věku a míře rozumové a volní vyspělosti**.

Jakákoliv známka z chování (případně slovní hodnocení chování) není výchovným opatřením, ale vyjadřuje hodnocení chování žáka v průběhu pololetí školního roku. Typ uloženého kázeňského opatření je dán závažností jednání, neplatí pravidlo posloupnosti od „napomenutí k důtkám“.

h) Podmínky pro omlouvání a uvolňování žáků z vyučování (§ 22 odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. d), § 50 odst. 1, § 67 odst. 3 školského zákona)

- podmínky pro uvolňování žáků (předem známá absence) z hlediska věcného (jaké skutečnosti odůvodňují uvolnění žáka), časového (rozsah a četnost přípustného uvolnění), kompetenčního (kdo je oprávněn rozhodnout o uvolnění žáka), administrativního (žádost o uvolnění žáka)
- podmínky pro omlouvání žáků (nenadálá absence) a pravidla dokládání důvodů nepřítomnosti
- řešení neomluvené absence žáků
- podmínky pro omlouvání dětí v mateřské škole

Vybrané právní a jiné souvislosti:

Zákonný zástupce (zletilý žák) je do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti povinen **doložit důvody nepřítomnosti** žáka (§ 50 odst. 1 a § 67 odst. 1 školského zákona). Dokladem prokazujícím důvody nepřítomnosti žáka je např. lékařské potvrzení, úřední doklad (svatba, pohřeb), v odůvodněných případech lze akceptovat i prosté vyjádření zákonných zástupců, nelze-li nepřítomnost doložit jiným způsobem.

Pokud se jedná o vydávání potvrzení lékaře o nemoci žáka, lze k tomu uvést následující stanovisko. V případě, že je lékařem konán některý z výkonů klinického vyšetření, je součástí výkonu hrazeného ze zdravotního pojištění i administrativní úkon, tedy též např. vypracování a předání potvrzení o nemoci žáka. Pokud ale zdravotnické zařízení vyhledá fyzická osoba s požadavkem na poskytnutí písemného dokumentu, např. výpisu ze zdravotnické dokumentace, opisu výsledku apod., bez potřeby poskytnutí zdravotní péče za účelem zachování nebo zlepšení zdravotního stavu pacienta, pak provádí lékař výkon na žádost této osoby. Tyto výkony nejsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění.

Pokud přesto lékař odmítá příslušné potvrzení vydat, je třeba posoudit okolnosti daného případu, důvody nepřítomnosti uváděné zákonným zástupcem, četnost nepřítomnosti žáka ve vyučování, nejde-li o nápadně častou či opakující se absenci (např. v době výuky určitých předmětů, v době ověřování vědomostí apod.). Pojme-li škola po posouzení těchto skutečností podezření na zanedbávání školní docházky, posoudí zameškané hodiny jako neomluvené. Zákonný zástupce

bude o neomluvené absenci žáka informován, popř. vyzván k účasti na projednání této záležitosti ve škole. Alespoň v některých případech přitom bude v možnostech zákonného zástupce doložit tvrzené skutečnosti jiným způsobem, např. potvrzením lékaře vystaveném přímo zákonnému zástupci pro jeho zaměstnavatele (tzv. paragraf).

Školní řád by měl rovněž upravovat, do kdy je žák či zákonný zástupce povinen důvody nepřítomnosti škole **oznámit**. V tomto případě nejde o doložení důvodů, ale pouze o oznámení začátku nenadálé nepřítomnosti (např. emailem, SMS, telefonicky, formulářem na webu). Nastavením pravidel pro oznámení nepřítomnosti škola přechází záškoláctví.

Neomluvená absence žáků (resp. záškoláctví) může naplnit znaky **přestupku** na úseku školství a výchovy mládeže podle § 31 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, popř. **trestného činu** ohrožování výchovy dítěte podle § 201 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Při závažném záškoláctví dítěte je třeba spolupracovat s **orgánem sociálně-právní ochrany dětí** (§ 6 a § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů).

Dopady absence žáků a studentů řeší § 68 odst. 2 školského zákona (Jestliže se žák, který splnil povinnou školní docházku, neúčastní po dobu nejméně 5 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není omluvena, vyzve ředitel školy písemně zletilého žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka, aby neprodleně doložil důvody žakovy nepřítomnosti; zároveň upozorní, že jinak bude žák posuzován, jako by vzdělávání zanechal. Žák, který do 10 dnů od doručení výzvy do školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, se posuzuje, jako by vzdělávání zanechal posledním dnem této lhůty; tímto dnem přestává být žákem školy.) a § 98 odst. 2 školského zákona (Jestliže se student neúčastní po dobu nejméně 20 vyučovacích dnů vyučování a jeho neúčast není řádně omluvena, vyzve ho ředitel školy písemně, aby neprodleně doložil důvody své nepřítomnosti; zároveň upozorní, že jinak bude student posuzován, jako by vzdělávání zanechal. Jestliže do 3 týdnů od doručení výzvy student do vyšší odborné školy nenastoupí nebo nedoloží důvod nepřítomnosti, posuzuje se, jako by posledním dnem této lhůty vzdělávání zanechal; tímto dnem přestává být studentem vyšší odborné školy.)

V případě žáků cizinců se uplatňuje § 50 odst. 4: „Pokud se cizinec, který nemá trvalý pobyt na území České republiky, neúčastní vyučování nepřetržitě po dobu nejméně 60 vyučovacích dnů a nedoloží důvody své nepřítomnosti v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem, přestává být dnem následujícím po uplynutí této doby žákem školy.“

Při formulování pravidel je možno vyjít z doporučených postupů v Metodickém doporučení MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (čj.: 21291/2010-28) a v Metodickém pokynu MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních (čj.: MSMT- 22294/2013-1).

i) Poučení o povinnosti dodržovat školní řád (§ 22 odst. 1 písm. b), § 30 odst. 3 školského zákona)

- místo zveřejnění školního řádu (zejm. webová adresa)
- způsob seznámení žáků a zákonných zástupců se školním řádem a poučení o povinnosti dodržovat školní řád